

Záróvizsga-dolgozatok kivonatai

Klinikai pszichológia: felmérés és beavatkozás mesteri szak

Gyermekkori trauma és felnőttkori következményei

1. Az ártalmas gyermekkori élmények és a kockázatos viselkedések észlelt előnyei közötti kapcsolat prediktorai és mechanizmusai: a szenzoros élménykeresés és a kognitív érzelemszabályozás mediáló és moderáló szerepe

Title (EN): Predictors and Mechanisms of the Association Between Adverse Childhood Experiences and Perceived Benefits of Risk-Taking Behaviors: The Mediating and Moderating Roles of Sensation Seeking and Cognitive Emotion Regulation

Hallgató: András Natália-Bianca

Témavezető / Supervisor: Gergely Roland (tanársegéd adjunktusi megbízással / Associate Lecturer)

Kivonat

Az ártalmas gyermekkori élmények növelik a kockázatos viselkedésekben való részvétel kockázatát, és egyre több kutatás utal arra, hogy mind a szenzoros élménykeresés, mind a kognitív érzelemszabályozás szerepet játszik e viselkedések kialakulásában. Bár a kockázatos viselkedéseket széles körben vizsgálták, az ezekhez kapcsolódó pozitív elvárások viszonylag kevés empirikus figyelmet kaptak. A jelen kutatás azt vizsgálta, hogy az ártalmas gyermekkori élmények halmozódása és a szenzoros élménykeresés előrejelzik-e a kockázatos viselkedések észlelt előnyeit, valamint hogy a kognitív érzelemszabályozási stratégiák milyen közvetítő és moderáló szerepet tölthetnek be ezekben a kapcsolatokban. Az online felmérésben 143 magyar nyelven beszélő felnőtt vett részt. Standardizált önbeszámolón alapuló kérdőíveket alkalmaztunk az ártalmas gyermekkori élmények, a szenzoros élménykeresés, a kognitív érzelemszabályozás és a kockázatos viselkedések észlelt előnyeinek mérésére. Hierarchikus regressziós, mediációs és moderációs elemzéseket végeztünk bootstrap eljárások alkalmazásával, a nem, az iskolai végzettség és a pszichoterápiában való részvétel kontrollálása mellett. Az eredmények alapján a szenzoros élménykeresés a kockázatos viselkedések észlelt előnyeinek szignifikáns pozitív prediktora volt, az ártalmas gyermekkori élmények száma viszont nem mutatott szignifikáns közvetlen hatást. A maladaptív kognitív érzelemszabályozási stratégiák mediálták az ártalmas gyermekkori élmények és a kockázatos viselkedések észlelt előnyei közötti összefüggést, míg az adaptív stratégiák moderálták az ártalmas gyermekkori élmények és a nagymértékű alkoholfogyasztás észlelt előnyei közötti kapcsolatot, azonban a meredekségvizsgálat nem azonosított szignifikáns hatásokat a moderátor különböző szintjein. Összességében az eredmények arra utalnak, hogy a kedvezőtlen gyermekkori élmények a kognitív érzelemszabályozás mechanizmusán keresztül hatnak a kockázatos viselkedések észlelt előnyeire, míg a szenzoros élménykeresés közvetlen rizikófaktornak tekinthető. Mivel egyes hatások csak

részlegesen vagy határeset-szinten bizonyultak szignifikánsnak, az eredményeket célszerű óvatosan, további megerősítést igénylő jelzésként kezelni.

Kulcsszavak: ártalmas gyermekkori élmények, szenzoros élménykeresés, kognitív érzelemszabályozási stratégiák, kockázatos viselkedések észlelt előnyei, kockázatos viselkedések

Abstract

Adverse childhood experiences (ACEs) have been linked to an increased likelihood of engaging in risky behaviors, and growing evidence suggests that sensation seeking and cognitive emotion regulation (CER) may shape involvement in such behaviors. Although risky behaviors have been widely studied, less attention has been paid to the positive expectancies associated with them. The present study examined whether cumulative ACEs and sensation seeking predict the perceived benefits of risky behaviors and explored the mediating and moderating roles of cognitive emotion regulation strategies in these relationships. An online survey was conducted among 143 Hungarian participants. Standardized self-report measures were administered to assess ACEs, sensation seeking, cognitive emotion regulation strategies, and the perceived benefits of risky behaviors. Hierarchical regression, mediation, and moderation analyses using bootstrap procedures were performed while controlling for sex, educational level, and participation in psychotherapy. Results indicated that sensation seeking was a significant positive predictor of the perceived benefits of risky behaviors, while cumulative ACEs showed no significant direct effect. Maladaptive CER strategies significantly mediated the relationship between ACEs and the perceived benefits of risky behaviors. In addition, adaptive CER strategies moderated the association between ACEs and perceived benefits of heavy alcohol use; however, simple slope analyses did not reveal significant conditional effects. These findings suggest that cognitive emotion regulation strategies may represent a potential mechanism through which ACEs indirectly influence the perceived benefits of risky behaviors, while sensation seeking appears to be an independent risk factor. As several effects were only partially or marginally significant, these findings should be interpreted with caution and considered preliminary pending further confirmation.

Keywords: adverse childhood experiences, sensation seeking, cognitive emotion regulation strategies, perceived benefits of risky behaviors, risky behaviors

2. A gyermekkori tapasztalatok, az érzelemszabályozás és a figyelem, impulzivitás, illetve hiperaktivitás közötti korrelátumok

Title (EN): Correlates of Childhood Experiences, Emotion Regulation, and Symptoms of Inattention, Impulsivity, and Hyperactivity

Hallgató: Tóth Rebeka

Témavezető / Supervisor: Gergely Roland (tanársegéd adjunktusi megbízáttal / Associate Lecturer)

Kivonat

Cél: A kutatás célja a gyermekkori negatív életesemények (Adverse Childhood Experiences; ACE), az érzelemszabályozási stratégiák, az élménykeresés, mint impulzivitási dimenzió, valamint a felnőttkori ADHD-tünetek közötti kapcsolatok vizsgálata volt. A kutatás abból a feltételezésből indult ki, hogy a gyermekkori negatív tapasztalatok összefüggésben állhatnak a felnőttkori ADHD-tünetekkel, és ebben az érzelemszabályozásnak, illetve az élménykeresésnek is szerepe lehet.

Módszer: A keresztmetszeti, korrelációs vizsgálatban 50 felnőtt vett részt. Az adatfelvétel online kérdőívek segítségével történt. A résztvevők az ASRS v1.1, az ACE-10, a CERQ és a SUPPS-P kérdőíveket, valamint egy demográfiai kérdőívet töltötték ki. Az adatok elemzése során leíró statisztikák, lineáris és hierarchikus regressziók, valamint mediációs és moderációs elemzések kerültek alkalmazásra.

Eredmények: A gyermekkori negatív életesemények és az ADHD-tünetek között szignifikáns kapcsolat mutatkozott, azonban ennek iránya eltért a hipotézisben feltételezett pozitív összefüggéstől. A maladaptív érzelemszabályozás nem közvetítette szignifikáns mértékben az ADHD-tünetek varianciáját.

Következtetés: Az eredmények alapján a gyermekkori negatív életesemények és a felnőttkori ADHD kapcsolata összetettebb lehet annál, mint amit a jelen kutatásban vizsgált tényezők magyarázni tudnak. A jelenség pontosabb megértéséhez nagyobb mintán végzett, további vizsgálatok szükségesek.

Kulcsszavak: ADHD, gyermekkori negatív életesemények, érzelemszabályozás, élménykeresés, impulzivitás

Abstract

Objective: The aim of this study was to investigate the relationships among adverse childhood experiences (ACEs), emotion regulation strategies, sensation seeking as a dimension of impulsivity, and adult ADHD symptoms. The study was based on the assumption that adverse childhood experiences may be associated with adult ADHD symptoms, and that emotion regulation and sensation seeking may play a role in this relationship.

Method: A cross-sectional, correlational study was conducted with 50 adult participants. Data were collected through online questionnaires. Participants completed the ASRS v1.1, ACE-10, CERQ, and SUPPS-P questionnaires, as well as a demographic one. Data analysis included descriptive statistics, linear and hierarchical regression analyses, and mediation and moderation analyses.

Results: A significant relationship was found between adverse childhood experiences and ADHD symptoms; however, the direction of this relationship differed from the positive association hypothesized. Maladaptive emotion regulation did not significantly mediate the variance in ADHD symptoms.

Conclusion: The findings suggest that the relationship between adverse childhood experiences and adult ADHD may be more complex than can be explained by the factors examined in the

present study. Further research with larger samples is needed to achieve a more accurate understanding of this phenomenon.

Keywords: ADHD, adverse childhood experiences, emotion regulation, sensation seeking, impulsivity

3. A gyermekkori érzelmi abúzus retrospektív hatása a felnőttkori depressziós

tünetekre: a rumináció, mint mediátor, valamint a reziliencia, mint moderátor

Title (EN): The Role of Rumination and Resilience in the Relationship Between Childhood Emotional Abuse and Adult Depressive Symptoms

Hallgató: Kiraly Kristofer

Témavezető / Supervisor: Bernáth (Vincze) Anna Emese (egyetemi docens / Associate Professor)

Kivonat

Kutatásunk legfőbb célja a rumináció és a reziliencia szerepének megállapítása a gyermekkori érzelmi bántalmazás és a felnőttkori depressziós tünetek közti kapcsolatban, egy eddig még kevésbé vizsgált populáción. A kutatásban 223 magyar személy vett részt, akik betöltötték 18. életévüket (átlagéletkoruk 24.9 év). A kérdőívcsomaghoz interneten (szociális média felületeken) keresztül fértek hozzá, a csomag pedig a demográfiai adatok felvételén kívül 4 kérdőívet tartalmazott, a kitöltési idő pedig 10-15 perc volt. A kényelmi és hólabda mintavételre alapozott adatgyűjtés után, a céljaink mentén felállított hipotézisek tesztelésére nonparametrikus moderációs és mediációs vizsgálatot végeztünk (JAMOVİ segítségével), amelyet az előfeltételek tesztelése és a leíró adatfeldolgozás előzött meg (SPSS segítségével). Eredményeink alapján elmondható, hogy a rumináció részlegesen mediálta a gyermekkori érzelmi abúzus és felnőttkori depressziós tünetek közti kapcsolatot ($ab = 1.79$, 95% CI [1.46, 2.19]), míg ugyanezen konstruktumok között a rezilienciának moderátor szerepe volt ($b = -0.04$, SE = 0.01, $p < 0.001$). A kutatás korlátai ellenére levonhattuk azt a következtetést, hogy a depressziós tünetek érdekében történő beavatkozások esetében fontos szerepe lehet a rumináció csökkentésének, illetve a reziliencia növelésének. Megbízhatóbb eredmények érdekében szorgalmazzuk a nagyobb mintaszámmal elvégzett kutatást, vagy kísérleti elrendezést.

Kulcsszavak: gyermekkori érzelmi bántalmazás, felnőttkori depressziós tünetek, rumináció, reziliencia, mediáció, moderáció

Abstract

The primary aim of our research was to determine the role of rumination and resilience in the relationship between childhood emotional abuse and adult depressive symptoms within a previously under-investigated population. The study included 223 Hungarian participants aged 18 and older (mean age = 24.9 years). Participants accessed the questionnaire battery online (via social media platforms). In addition to the collection of demographic data, the battery comprised four questionnaires, with an estimated completion time of 10–15 minutes. Following data collection based on convenience and snowball sampling, non-parametric moderation and

mediation analyses were conducted (using JAMOVI) to test the hypotheses established along our objectives. This was preceded by assumption testing and descriptive data analysis (using SPSS). Based on our results, rumination partially mediated the relationship between childhood emotional abuse and adult depressive symptoms ($ab = 1.79$, 95% CI [1.46, 2.19]), while resilience played a moderating role between these same constructs ($b = -0.04$, $SE = 0.01$, $p < 0.001$). Despite the limitations of the study, we concluded that reducing rumination and enhancing resilience may play a crucial role in interventions targeting depressive symptoms. To obtain more reliable results, we recommend future research utilizing larger sample sizes or experimental designs.

Keywords: childhood emotional abuse, adult depressive symptoms, rumination, resilience, mediation, moderation

4. A poszttraumás növekedés, az érzelmszabályozás és a szorongásos tünetek kapcsolata: a testi feszültség és a kognitív aggodalmaskodás megkülönböztetése

Title (EN): The Relationship Between Posttraumatic Growth, Emotion Regulation, and Anxiety Symptoms: The Distinction Between Somatic Tension and Cognitive Worry

Hallgató: Lurcza Adrienn

Témavezető / Supervisor: Barta Andrea (egyetemi adjunktus / Lecturer)

Kivonat

A poszttraumás növekedés (PTG) fogalmának bevezetésével világossá vált, hogy a trauma nem csupán negatív következményekkel járhat, hanem megfelelő kognitív feldolgozást követően elindíthatja a növekedés folyamatát is. A kutatásunk a PTG dinamikus, kognitív munkát igénylő természetét vizsgálja, ennek megfelelően a kognitív érzelmszabályozás adaptív és maladaptív stratégiáit, illetve a szorongás kognitív aggodalom, valamint testi feszültség összetevőit vizsgáltuk. Kutatásunk célja, hogy a már meglévő ismeretanyagot bővítse, ugyanis a változóink közötti kapcsolatokra vonatkozóan születtek ellentmondásos eredmények, amelyet mediációs modellel is tisztázni szeretnénk. Hipotéziseinkben a feltételezett kapcsolatokat vizsgáltuk, illetve vizsgáltuk, hogy az adaptív és maladaptív érzelmszabályozási stratégiák hogyan közvetíthetik az aggodalom és testi feszültség PTG-re gyakorolt hatását. Kutatásunkban 146 fő vett részt, akik a Negatív Életesemények Kérdőívet, Poszttraumás Növekedésérzés Kérdőívet, Kognitív Érzelem Reguláció Kérdőívet, Penn State Aggodalom Kérdőívet, illetve a Beck Szorongásleltárt töltötték ki. Többváltozós varianciaanalízisünk bizonyította a PTG érzelmszabályozásra gyakorolt szignifikáns hatását, míg nem találtunk különbséget a PTG csoportok között egyik szorongásmutatóban sem. Mediációanalíziseink alapján elmondható, hogy míg a kognitív aggodalom és PTG közötti kapcsolatban mind az adaptív, mind a maladaptív érzelemregulációs stratégiák közvetítő szerepűek, a testi feszültség és PTG kapcsolatát azonban csak a maladaptív stratégiák mediálják. Regressziós elemzéseink szerint a traumák száma nem jelzi előre a poszttraumás növekedés mértékét. Eredményeink bizonyítják, hogy a szorongás önmagában nem áll kapcsolatban a növekedéssel, így még inkább hangsúlyossá válik a jelentésadás és hatékony kognitív munka szerepe a trauma utáni fejlődés szempontjából.

Kulcsszavak: poszttraumás növekedés, adaptív és maladaptív érzelmszabályozás, kognitív aggodalom, szorongás

Abstract

With the introduction of the concept of posttraumatic growth (PTG), it has become clear that trauma can have not only negative consequences but, following appropriate cognitive processing, can also initiate a process of growth. Our research investigates the dynamic, cognitively demanding nature of PTG by examining adaptive and maladaptive strategies of cognitive emotion regulation, as well as the components of anxiety: cognitive worry and somatic tension. The aim of our research is to expand upon existing knowledge, as contradictory results have been reported regarding the relationships between our variables, which we sought to clarify using a mediation model. In our hypotheses, we examined the assumed relationships and explored how adaptive and maladaptive emotion regulation strategies might mediate the impact of worry and somatic tension on PTG. Our study involved 146 participants who completed the Negative Life Events Questionnaire, the Posttraumatic Growth Inventory, the Cognitive Emotion Regulation Questionnaire, the Penn State Worry Questionnaire, and the Beck Anxiety Inventory. Our multivariate analysis of variance demonstrated a significant effect of PTG on emotion regulation, while we found no differences between PTG groups in any of the anxiety indicators. Based on our mediation analyses, it can be stated that while both adaptive and maladaptive emotion regulation strategies play a mediating role in the relationship between cognitive worry and PTG, the relationship between somatic tension and PTG is mediated only by maladaptive strategies. According to our regression analyses, the number of traumas does not predict the level of posttraumatic growth. Our results demonstrate that anxiety itself is not associated with growth, further emphasizing the role of meaning-making and effective cognitive work in posttrauma development.

Keywords: posttraumatic growth, adaptive and maladaptive emotion regulation, cognitive worry, anxiety

Érzelmszabályozás és szorongás

5. A szorongás kognitív és környezeti meghatározói: A negatív életesemények, a diszfunkcionális metakognitív hiedelmek és a kritikai gondolkodás szerepe

Title (EN): Cognitive and Environmental Determinants of Anxiety: The Role of Negative Life Events, Dysfunctional Metacognitive Beliefs, and Critical Thinking

Hallgató: Károlyi Kinga-Timea

Témavezető / Supervisor: Barta Andrea (egyetemi adjunktus / Lecturer)

Kivonat

Elméleti háttér: Az elmúlt időszakban nagy hangsúly helyezkedett a szorongásra, és annak kiváltó tényezőire, úgy klinikai, mint átlagpopuláción. Korábbi kutatások tárgyalták kapcsolatát más komponensekkel, mint például a negatív életesemények, kritikai gondolkodás vagy metakogníció.

Célok: A kutatás a negatív életesemények alskáláit, a kritikai gondolkodást, valamint a diszfunkcionális metakognitív hiedelmeket tárgyalja, és célja, hogy feltérképezze ezek predikcióját a szorongásra.

Módszerek: A kutatás résztvevői (N=135) 18-71 év között elhelyezkedő felnőttek. Az adatok felvétele egy kérdőívcsomag által történt, online platformokon keresztül. A kérdőívcsomag tartalmazta a demográfiai adatokat, valamint négy standardizált tesztet, melyek a következők: Szorongás Skála (GAD-7), Kritikai Gondolkodási Hajlandóság Skála (CTDS), Metakogníció Kérdőív (MCQ-30), Negatív Életesemények Skála (RWO).

Eredmények: A hipotéziseink nem nyertek alátámasztást, azonban hasznos részleges eredményekkel szolgáltak egy tisztább kép kialakulását elősegítve.

Következtetések: Önmagában a negatív életesemények gyakorisága, a demográfiai tényezők (életkor, nem) kontrollálása mellett nem jelzik előre a szorongást, azonban a nők és férfiak szorongásszintje között különbség van. A kritikai gondolkodásnak nincs mediáló szerepe a negatív életesemények és szorongás kapcsolatában, viszont az eredményekből megfigyelhető, hogy a negatív életesemények gyakorisága rontja a kritikai gondolkodást. A diszfunkcionális metakognitív hiedelmek nem mediálják a negatív életesemények és szorongás kapcsolatát, valamint a kritikai gondolkodás nem moderálja a metakogníció és szorongás közötti kapcsolatot, azonban eredményeink alapján kijelenthető, hogy a diszfunkcionális metakogníció előrejelzi a szorongást.

Kulcsszavak: szorongás, negatív életesemények, diszfunkcionális metakogníció, kritikai gondolkodás

Abstract

Theoretical Background: Recently, there has been a strong emphasis on anxiety and its triggering factors, in both clinical and general populations. Previous research has explored its relationship with other components, such as negative life events, critical thinking, or metacognition.

Aims: The current research addresses the subscales of negative life events, critical thinking, and dysfunctional metacognitive beliefs, aiming to explore their predictive value for anxiety.

Methods: The participants of the study (N=135) were adults aged between 18 and 71. Data collection was conducted through a questionnaire package administered via online platforms. The package included demographic data alongside four standardized tests: the Generalized Anxiety Disorder Scale (GAD-7), the Critical Thinking Disposition Scale (CTDS), the Metacognitions Questionnaire (MCQ-30), and the Negative Life Events Scale (RWO).

Results: Our hypotheses were not supported; however, the study yielded useful partial results that helped form a clearer picture of the phenomenon.

Conclusions: The frequency of negative life events alone, when controlling for demographic factors (age, gender), does not predict anxiety, however, there is a significant difference in anxiety levels between men and women. Critical thinking does not play a mediating role in the relationship between negative life events and anxiety, but the results indicate that the frequency of negative life events impairs critical thinking. Dysfunctional metacognitive beliefs do not mediate the relationship between negative life events and anxiety, nor does critical thinking moderate the relationship between metacognition and anxiety. Nevertheless, based on our findings, it can be concluded that dysfunctional metacognition is a predictor of anxiety.

Keywords: anxiety, negative life events, dysfunctional metacognition, critical thinking

6. Szülők mentalizációs képessége, kognitív érzelemregulációja és bizonytalanságtűrése

Title (EN): Parents' Mentalization Ability, Cognitive Emotion Regulation, and Intolerance of Uncertainty

Hallgató: Fazakas Andrea

Témavezető / Supervisor: Kálcza Jánosi Kinga (egyetemi docens / Associate Professor)

Kivonat

Kutatásunk témáját az érzelemszabályozás, a mentalizációs képességek és bizonytalanságtűrés vizsgálata képezi szülők esetében. A téma fontosságát a széleskörű szakirodalom is mutatja, melyből láthatjuk, hogy úgy a szülők mentális jólétében, mint a gyermekükkel való kapcsolódásban szerepet játszanak ezek a változók. Egy fejlett érzelemszabályozással rendelkező szülő gyermekének stabil érzelmi biztonságot és támogatást nyújthat. A fejlett érzelemszabályozás együttjárást mutat a jobb mentalizációs képességgel is, mely a szociális megnyilvánulásokban elengedhetetlen, támogatja a megfelelő válaszkészséget. A bizonytalanságtűrés szoros kapcsolatban áll a szülői szorongással, ez által egy feszült családi légkört teremthet, emellett a gyengébb bizonytalanságtűrés együtt járhat a kevésbé hasznos érzelemszabályozási stratégiák alkalmazásával, mint az elkerülés vagy érzelmi elnyomás.

Kutatásunk célja feltérképezni az erdélyi magyar szülőkből álló populáción a fent említett változók közötti kölcsönhatásokat. Kíváncsiak vagyunk arra, hogy mennyire jelzi előre a bizonytalanság intoleranciát az érzelemszabályozás és a mentalizációs képesség, hogy az érzelemszabályozás, mint köztes elem, hogyan képez kapcsolatot a másik két változó között. Emellett megvizsgáljuk azt is, hogy a gyerekek életkora hatással van-e a változók közötti kapcsolatokra. Ehhez egy keresztmetszeti korrelációs designt alkalmaztunk, kérdőívcsomagunkban a Kognitív Érzelem-Reguláció Kérdőívet (CERQ), a Mentalizáció Multidimenzionális Kérdőívet (MMQ) és a Bizonytalanságtűrés Skálát (BTS-12) használtuk.

Az eredményeink azt mutatják, hogy a romániai magyar szülői mintán mért eredmények alapján a mentalizáció és a maladaptív érzelemszabályozás meghatározó előrejelzői a bizonytalanságintoleranciának, és érdekes eredmény, hogy ez az előrejelzés erősebb, főként akkor, ha kisgyerekes családoktól beszélünk. Az adaptív érzelemszabályozás és a mentalizáció közötti

kapcsolat újra bizonyítást nyert, viszont a szakirodalommal ellentétben azt találtuk, hogy az adaptív érzelemszabályozás önmagában nem elegendő a bizonytalanságintolerancia előrejelzéséhez, ugyanis a jó bizonytalanságtűréshez elengedhetetlen a jó mentalizációs képesség, amely felerősíti az adaptív érzelemszabályozás és a bizonytalanságtűrés közötti kapcsolatot. A gyerekek életkorának befolyásoló ereje az idősebb gyerekek esetében volt számottevő, esetükben az adaptív érzelemszabályozás és a mentalizációs képességek közötti kapcsolat erősebb.

Kulcsszavak: érzelemszabályozás, mentalizáció, bizonytalanságtűrés, szülők

Abstract

The focus of our research is on examining emotion regulation, mentalization abilities, and tolerance for uncertainty in parents. The importance of this topic is underscored by the extensive literature, which demonstrates that these variables play a role in both parents' mental well-being and their relationship with their children. A parent with well-developed emotional regulation can provide their child with stable emotional security and support. Well-developed emotional regulation is also associated with better mentalization abilities, which are essential for social interactions and support appropriate responsiveness. Tolerance for uncertainty is closely linked to parental anxiety, which can create a tense family atmosphere; furthermore, lower tolerance for uncertainty may be associated with the use of less helpful emotion regulation strategies, such as avoidance or emotional suppression.

The aim of our research is to explore the interactions between the aforementioned variables in a population of Hungarian parents in Transylvania. We are interested in determining the extent to which uncertainty predicts intolerance, as well as the role of emotion regulation and mentalization ability, and how emotion regulation, as a mediating variable, relates the other two variables. Additionally, we examine whether the children's age influences the relationships among the variables. To this end, we employed a cross-sectional correlational design, using the Cognitive Emotion Regulation Questionnaire (CERQ), the Multidimensional Mentalization Questionnaire (MMQ), and the Uncertainty Tolerance Scale (BTS-12) in our questionnaire battery.

Our results show that, based on data from a sample of Hungarian parents in Romania, mentalization and maladaptive emotion regulation are key predictors of intolerance of uncertainty; an interesting finding is that this predictive relationship is stronger, particularly when considering families with young children. The relationship between adaptive emotion regulation and mentalization has been confirmed once again; however, contrary to the literature, we found that adaptive emotion regulation alone is not sufficient to predict intolerance of uncertainty, as good mentalization ability is essential for high uncertainty tolerance, which strengthens the relationship between adaptive emotion regulation and uncertainty tolerance. The influence of the child's age was significant among older children; in their case, the relationship between adaptive emotion regulation and mentalization abilities was stronger.

Keywords: emotion regulation, mentalization, tolerance for uncertainty, parents

7. Menekülés a bizonytalanság elől: A problematikus közösségi média használat mediáló szerepe a kognitív intolerancia és a szorongás kapcsolatában

Title (EN): The Relationship Between Intolerance of Uncertainty and Anxiety: The Mediating Role of Problematic Social Media Use

Hallgató: Dimén Bálint

Témavezető / Supervisor: Bernáth (Vincze) Anna Emese (egyetemi docens / Associate Professor)

Kivonat

Jelen kutatás célja a bizonytalansággal szembeni intolerancia és a szorongásos tünetek közötti kapcsolat, valamint a problematikus közösségi média-használat közvetítő szerepének vizsgálata volt a kognitív sérülékenységgel és az érzelmi distressz kontextusában. A keresztmetszeti, kvantitatív vizsgálatban összesen 206 fő vett részt. Az adatgyűjtés önbevallásos mérőeszközökkel történt, amelyek magukban foglalták a Bizonytalansággal Szembeni Intolerancia Skálát (IUS-12), a Problematicus Közösségi Média Használat Skálát (BSMAS) és a DASS-21 kérdőív szorongás alskáláját. Az adatok elemzése lineáris regresszióval és 5000 mintavételes bootstrapping eljáráson alapuló mediációs modellezéssel valósult meg. Az eredmények megerősítették, hogy a bizonytalanságintolerancia szignifikáns, pozitív prediktora mind a szorongásnak, mind a problematikus médiahasználatnak. A strukturális modell igazolta a részleges mediációt: a problematikus közösségi média-használat a bizonytalanságintolerancia szorongásra gyakorolt teljes hatásának 19,2%-át magyarázta meg, miközben a direkt hatás is szignifikáns maradt. A kutatás rávilágít arra, hogy a kognitív bizonytalanság elviselésének nehézsége – mint maladaptív viselkedéses elkerülő stratégia – részben a kényszeres online jelenléten keresztül vezet a szorongás fokozódásához. Az eredmények klinikai szempontból hangsúlyozzák a kognitív tolerancia növelésének és a digitális szokások szabályozásának együttes fontosságát a szorongás prevenciójában és terápiájában.

Kulcsszavak: bizonytalanságintolerancia, szorongás, problematikus közösségi média-használat, mediáció, viselkedéses elkerülés

Abstract

The present research aimed to examine the relationship between intolerance of uncertainty and anxiety symptoms, as well as the mediating role of problematic social media use within the context of cognitive vulnerability and emotional distress. The cross-sectional quantitative study included a sample of 206 participants. Data collection was conducted using self-report measures, including the Intolerance of Uncertainty Scale (IUS-12), the Bergen Social Media Addiction Scale (BSMAS), and the DASS-21 anxiety subscale. Data analysis involved linear regression and mediation modeling based on a 5000-sample bootstrapping procedure. The results confirmed that intolerance of uncertainty is a significant, positive predictor of both anxiety and problematic social media use. The mediation analysis verified a partial mediation: problematic social media use explained 19.2% of the total effect of intolerance of uncertainty on anxiety, while the direct effect remained significant. The research highlights that the difficulty of tolerating cognitive uncertainty partially

leads to an exacerbation of anxiety through compulsive online presence, acting as a maladaptive behavioral avoidance strategy. From a clinical perspective, the findings emphasize the importance of increasing cognitive tolerance and regulating digital habits in the prevention and treatment of anxiety disorders.

Keywords: intolerance of uncertainty, anxiety, problematic social media use, mediation, behavioral avoidance

8. Az érzelemszabályozás mediátor és moderátor szerepe az alexitímia, az élménykeresés, valamint a kockázatvállaló viselkedés és a pszichológiai distressz közötti összefüggésekben professzionális csapatsportolóknál

Title (EN): The Role of Emotion Regulation as a Mediator and Moderator in the Associations Between Alexithymia, Sensation Seeking, Risk-Taking Behaviors, and Psychological Distress Among Professional Team Athletes

Hallgató: Csata Nóra

Témavezető / Supervisor: Gergely Roland (tanársegéd adjunktusi megbízáttal / Associate Lecturer)

Kivonat

A vizsgálat célja annak feltárása volt, hogy az alexitímia, a szenzoros élménykeresés és az érzelemszabályozás milyen szerepet játszik a kockázatvállaló viselkedés és a pszichés distressz alakulásában professzionális csapatsportolók körében. A kutatás jelentőségét az adja, hogy az élsportban a kockázatvállalás és a mentális sérülékenységek mögött álló érzelmi mechanizmusok feltárása hozzájárulhat a sportolói működés pontosabb megértéséhez. A vizsgálat kvantitatív, keresztmetszeti, korrelációs elrendezésben valósult meg 127 felnőtt, magyar nyelven beszélő professzionális csapatsportoló részvételével. Az adatfelvétel önbeszámoló kérdőívekkel történt, a felhasznált mérőeszközök a BSSS-8, az RT-18, a TAS-20, a CERQ és a DASS-21 voltak. A hipotézisek vizsgálatához mediációs és moderációs elemzéseket, valamint hierarchikus többszörös regressziót alkalmaztunk. Az eredmények alapján a maladaptív érzelemszabályozás részlegesen mediálta az alexitímia és a kockázatvállaló viselkedés kapcsolatát, továbbá szignifikánsan erősítette a szenzoros élménykeresés és a kockázatvállaló viselkedés közötti pozitív összefüggést. Emellett az alexitímia és a maladaptív érzelemszabályozás a kontrollváltozók figyelembevétele mellett is szignifikáns pozitív prediktorai maradtak a pszichés distressznek. Az eredmények arra utalnak, hogy az érzelmi tudatosság deficitjei és a maladaptív érzelemszabályozási folyamatok központi szerepet töltenek be az élsportolók kockázatvállaló viselkedésében és pszichés sérülékenységében, ezért a sportpszichológiai prevenció és intervenció szempontjából kiemelt jelentőségűek lehetnek. A kapott hatások mérete szerény volt, ezért az eredményeket inkább feltárási jellegűnek, mint megerősítő erejűnek tekintjük, és további, nagyobb mintás vizsgálatokkal érdemes megerősíteni.

Kulcsszavak: alexitímia, szenzoros élménykeresés, érzelemszabályozás, kockázatvállaló viselkedés, pszichés distressz

Abstract

Risk-related behaviour in elite sport is shaped by complex psychological mechanisms that can be understood through the interplay of personality traits, emotional processing, and self-regulatory processes. The present study aimed to examine the role of alexithymia, sensation seeking, and emotion regulation in risky behaviour and psychological distress among professional team sport athletes. Three hypotheses were tested: (1) maladaptive emotion regulation mediates the association between alexithymia and risky behaviour; (2) maladaptive emotion regulation moderates the positive association between sensation seeking and risky behaviour; and (3) alexithymia and emotion regulation variables explain significant additional variance in psychological distress above and beyond demographic and sport-related control variables. The sample consisted of 127 adult, Hungarian-speaking professional team sport athletes. The applied measures included the BSSS-8, RT-18, TAS-20, CERQ, and DASS-21. Mediation and moderation analyses, as well as hierarchical multiple regression, were used to test the hypotheses. The results showed that maladaptive emotion regulation partially mediated the association between alexithymia and risky behaviour. In addition, maladaptive emotion regulation significantly strengthened the positive association between sensation seeking and risky behaviour. Hierarchical regression further indicated that alexithymia and maladaptive emotion regulation remained significant positive predictors of psychological distress above and beyond the control variables. Overall, the findings suggest that deficits in emotional awareness and maladaptive emotion regulation processes play a central role in both risk-related behaviour and mental vulnerability among elite athletes. The study contributes to a more integrated understanding of athlete functioning and may help inform prevention efforts and sport psychological interventions targeting emotional awareness, emotion regulation, and mental well-being. The observed effects were modest in size; therefore, these findings should be regarded as exploratory rather than confirmatory, warranting replication in larger samples.

Keywords: risk-taking, sensation seeking, alexithymia, emotion regulation, psychological distress

9. Az anyai és apai észlelt kritizmus kapcsolata a serdülők depresszív tüneteivel: az önértékelés és az érzelmszabályozás mediáló, valamint a kortárs kapcsolatok minőségének moderáló szerepe

Title (EN): The Association of Perceived Maternal and Paternal Criticism with Adolescent Depressive Symptoms: The Mediating Roles of Self-Esteem and Emotion Regulation and the Moderating Role of Peer Relationship Quality

Hallgató: Matuz Zsófia-Kata

Témavezető / Supervisor: Gergely Roland (tanársegéd adjunktusi megbízáttal / Associate Lecturer)

Kivonat

A serdülőkori depresszív tünetek kedvezőtlenül befolyásolhatják az érzelmi és társas működést, ezért fontos azoknak a családi és pszichológiai tényezőknek a vizsgálata, amelyek a tünetek alakulásával összefüggnek. A kutatás célja annak feltárása volt, hogy az anyai és apai észlelt

kriticizmus milyen kapcsolatban áll a serdülők depresszív tüneteivel, valamint hogy ebben a kapcsolatban milyen közvetítő szerepet tölt be az önértékelés és az érzelemszabályozás, illetve moderáló szerepet játszik-e a kortárs kapcsolatok minősége. A vizsgálat kvantitatív, korrelációs és keresztmetszeti elrendezésben valósult meg, önkitöltős kérdőívek és standardizált mérőeszközök alkalmazásával. A végleges minta 451, 9-12. évfolyamos középiskolás tanulóból állt. A 18 év alatti résztvevők esetében a kutatásban való részvételt szülői beleegyező nyilatkozat aláírása előzte meg. Az eredmények szerint az anyai és az apai észlelt kriticizmus egyaránt szignifikáns pozitív prediktora volt a depresszív tüneteknek. Az észlelt szülői kriticizmus és a depresszív tünetek közötti kapcsolatot az önértékelés és az érzelemszabályozási nehézségek részlegesen mediálták: a magasabb kriticizmus alacsonyabb önértékeléssel és fokozottabb érzelemszabályozási nehézségekkel társult, amelyek magasabb depresszív tünetekkel jártak együtt. A kortárs kapcsolatok minősége negatív kapcsolatban állt a depresszív tünetekkel, azonban nem moderálta a szülői kriticizmus és a depresszív tünetek közötti összefüggést. Az eredmények arra utalnak, hogy a serdülőkori depresszív tünetek megelőzésében és a prevenciós programok kialakításában kiemelt figyelmet érdemel az önértékelés erősítése, az érzelemszabályozási készségek fejlesztése, valamint a családi és kortárs kapcsolatok szerepének figyelembevétele.

Kulcsszavak: szülői kriticizmus, serdülői depresszió, önértékelés, érzelemszabályozás, kortárs kapcsolatok minősége

Abstract

Adolescent depressive symptoms can adversely affect emotional and social functioning, highlighting the importance of identifying family-related and psychological factors associated with their development. The present study aimed to examine the association between perceived maternal and paternal criticism and depressive symptoms in adolescents, as well as to investigate the mediating roles of self-esteem and emotion regulation and the moderating role of peer relationship quality in this association. A quantitative, cross-sectional, correlational design was employed using self-report questionnaires and standardized assessment instruments. The final sample consisted of 451 secondary school students enrolled in Grades 9-12. Written parental informed consent was obtained for all participants under 18 years of age prior to data collection. The results indicated that both perceived maternal and paternal criticism were significant positive predictors of depressive symptoms. The associations between perceived parental criticism and depressive symptoms were partially mediated by self-esteem and emotion regulation difficulties, such that higher levels of perceived criticism were associated with lower self-esteem and greater emotion regulation difficulties, which in turn were related to higher levels of depressive symptoms. Although peer relationship quality was negatively associated with depressive symptoms, it did not moderate the relationship between perceived parental criticism and depressive symptoms. These findings suggest that strengthening self-esteem, enhancing emotion regulation skills, and addressing family and peer relationship factors may represent important targets for the prevention of adolescent depressive symptoms and the development of effective prevention programs.

Keywords: parental criticism, adolescent depression, self-esteem, emotion regulation, peer relationship quality

Krónikus testi betegség és pszichológiai alkalmazkodás

10. A Mayer–Rokitansky–Küster–Hauser-szindrómával élő nők pszichológiai jellemzői: a szégyen, a testkép és a szexuális működés összefüggései

Title (EN): Psychological Characteristics of Women Living with Mayer–Rokitansky–Küster–Hauser Syndrome: Associations Between Shame, Body Image, and Sexual Functioning

Hallgató: Fabula Katalin

Témavezető / Supervisor: Gergely Roland (tanársegéd adjunktusi megbízáttal / Associate Lecturer)

Kivonat

Egy ritka születési rendellenesség következtében az ún. Mayer-Rokitanszky-Küster-Hauser szindróma esetén megközelítőleg minden négyezredik-ötvezredik nő méh és hüvely nélkül jön a világra. A méh és a felső hüvelyrész részleges vagy teljes hiányával jár, miközben a külső nemi szervek és a petefészkek épek, az érintettek kariotípusa normális (46,XX).

A Mayer–Rokitansky–Küster–Hauser-szindrómával élő nők pszichológiai megéléseit és életminőségét eddig kevés kutatás vizsgálta komplex módon. A korábbi vizsgálatok elsősorban a szexuális működésre, az életminőségre, valamint a depresszív tünetekre fókuszáltak, miközben kevesebb figyelem irányult a szégyen, a testkép, a szexuális funkció és a meddőséggel összefüggő életminőség összefüggéseire.

A kutatás három fő cél mentén vizsgálta az MRKH-szindrómával élő nők pszichológiai jellemzőit. Egyrészt arra kereste a választ, hogy a szociodemográfiai és egészségügyi tényezők, valamint a női szexuális működés és a krónikus szégyen milyen szerepet játszanak a negatív testkép alakulásában. Másrészt azt vizsgálta, hogy a depresszió miként befolyásolja a meddőséggel kapcsolatos életminőség és a női szexuális funkció kapcsolatát. Továbbá a negatív testkép moderáló szerepét elemezte a krónikus szégyen és a szubjektív jóllét összefüggésében.

Hipotéziseink részben igazolódtak. Az eredmények alapján a krónikus betegséggel összefüggő szégyen a negatív testkép egyik legerősebb prediktorának bizonyult, és jelentősebb magyarázó tényező volt, mint a női szexuális funkció önmagában. A termékenységgel kapcsolatos életminőség szignifikáns kapcsolatot mutatott mind a depresszióval, mind a női szexuális funkcióval, azonban a depresszió mediáló szerepe nem igazolódott. A krónikus szégyen és a szubjektív jóllét között szignifikáns negatív kapcsolat mutatkozott, ugyanakkor a negatív testkép moderáló hatását nem sikerült kimutatni. Eredményeink nagyrészt összhangban állnak a korábbi szakirodalommal, ugyanakkor árnyalják azokat azzal, hogy rámutatnak a szégyen központi szerepére az MRKH pszichológiai következményeinek alakulásában.

Az eredmények alapján a pszichológiai intervenciók során érdemes kiemelt figyelmet fordítani a krónikus betegséggel összefüggő szégyen feldolgozására is, mivel a szégyen jelentős szerepet játszhat az MRKH-val élő nők negatív testképének és pszichológiai nehézségeinek kialakulásában.

Kulcsszavak: Mayer–Rokitansky–Küster–Hauser-szindróma (MRKH), betegséggel összefüggő szégyen, testkép, női szexuális működés, termékenységgel kapcsolatos életminőség, depresszió, szubjektív jóllét

Abstract

Mayer–Rokitansky–Küster–Hauser (MRKH) syndrome is a rare congenital anomaly affecting approximately one in every 4,000–5,000 women. It is characterized by the partial or complete absence of the uterus and the upper portion of the vagina, while the external genitalia and ovaries are preserved and affected individuals typically have a normal female karyotype (46,XX).

To date, relatively few studies have comprehensively examined the psychological experiences and quality of life of women living with MRKH syndrome. Previous research has primarily focused on sexual functioning, quality of life, and depressive symptoms, whereas less attention has been paid to the relationships among illness-related shame, body image, sexual functioning, and fertility-related quality of life.

The present study investigated the psychological characteristics of women living with MRKH syndrome through three primary objectives. First, it examined the contribution of sociodemographic and health-related factors, female sexual functioning, and illness-related shame to negative body image. Second, it explored whether depression mediates the relationship between fertility-related quality of life and female sexual functioning. Third, it assessed the moderating role of negative body image in the relationship between illness-related shame and subjective well-being.

The hypotheses were partially supported. Illness-related shame emerged as one of the strongest predictors of negative body image and explained more variance than female sexual functioning alone. Fertility-related quality of life was significantly associated with both depressive symptoms and female sexual functioning; however, the hypothesized mediating role of depression was not supported. Furthermore, a significant negative association was found between illness-related shame and subjective well-being, although the moderating effect of negative body image was not confirmed.

Overall, the findings are largely consistent with previous research while providing further insight into the central role of shame in the psychological adjustment of women with MRKH syndrome. These results suggest that psychological interventions should place particular emphasis on addressing illness-related shame, as it may contribute substantially to negative body image and broader psychological difficulties among women living with MRKH syndrome.

Keywords: Mayer–Rokitansky–Küster–Hauser syndrome (MRKH), illness-related shame, body image, female sexual functioning, fertility-related quality of life, depression, subjective well-being

11. Az intraperszonális distressz és a kapcsolati érzelmi függőség összefüggései krónikus betegséggel élők körében: A düh elnyomásának mediáló szerepe

Title (EN): The Mediating Role of Anger Suppression in the Relationship Between Chronic-Illness-Related Distress and Relational Emotional Dependency

Hallgató: Cotet-Bakos Dorottya

Témavezető / Supervisor: Marschalkó Eszter-Enikő (egyetemi adjunktus / Lecturer)

Kivonat

A jelen kutatás azt vizsgálta, hogy a düh elnyomás közvetíti-e a krónikus betegséghez kapcsolódó distressz és a párkapcsolati érzelmi függőség közötti kapcsolatot, krónikus betegséggel élő személyek körében. Ennek vizsgálatára keresztmetszeti-korrelációs designt alkalmaztunk. A kutatásban (N = 119) 18 és 70 év közötti, krónikus betegséggel élő személyek vettek részt, akik a következő, validált, önbevalláson alapuló mérőeszközöket töltötték ki, online formában: Betegséghez Kapcsolódó Distressz Skála (IRD), Önkifejezés és Kontroll Skála (SECS) düh-elnyomás alszáláját, valamint a Párkapcsolati Függőség Skálát (SED). Pearson-korrelációt és bias-korrigált bootstrap mediációs elemzést végeztünk (5000 mintavétellel) a Jamovi jAMM moduljával, amelyek alapján szignifikáns összefüggést találtunk az intraperszonális distressz és az érzelmi függőség között ($r = .231$, $p = .012$), valamint az intraperszonális distressz és düh-elnyomás között ($r = .390$, $p < .001$). A mediációs elemzés szignifikáns indirekt hatást mutatott ki az intraperszonális distressz és az érzelmi függőség között a düh elnyomáson keresztül ($ab = 0.23$, 95% CI [0.047, 0.488]), míg a direkt hatás nem bizonyult szignifikánsnak ($p = .140$). Az eredmények a teljes mediációs modellnek megfelelő mintázatot mutatnak. A kiegészítő elemzések alapján, kutatásunkban a férfiak ($n = 27$) szignifikánsan magasabb érzelmi függést ($M = 40$, $SD = 19.32$) mutattak a nőknél ($M = 27.2$, $SD = 16.93$), Welch's $t(38.5) = -3.12$, $p = .003$, Cohen's $d = -0.71$, a betegség észlelt súlyossága pedig összefüggést mutatott az intraperszonális distresszrel ($r(117) = .446$, $p < .001$), a többi változóval viszont nem. Az eredmények arra utalnak, hogy a krónikus betegséghez kapcsolódó distressz és a párkapcsolati érzelmi függőség közötti kapcsolatban a düh elnyomása közvetítő szerepet játszhat.

Kulcsszavak: krónikus betegség, intraperszonális distressz, düh-elnyomása, anger-in, párkapcsolati érzelmi függőség, érzelemszabályozás, partner-dependencia, mediáció

Abstract

This study examined whether anger suppression mediates the association between chronic-illness-related distress and relational emotional dependency among individuals living with chronic illness. A cross-sectional correlational design was used to investigate this question. Participants (N = 119) between ages 18 and 70, were individuals living with chronic illness who completed the following validated, self-report measures online: the Illness-Related Distress Scale (IRD), the anger-suppression subscale of the Self-Expression and Control Scale (SECS), and the Partner's Emotional Dependency Scale (SED). Pearson correlation and bias-corrected bootstrap mediation analysis (5,000 resamples) were conducted using the jAMM module in Jamovi, revealing a significant association between intrapersonal distress and emotional dependency ($r = .231$, $p = .012$), as well as between intrapersonal distress and anger suppression ($r = .390$, $p < .001$). The mediation analysis showed a significant indirect effect between intrapersonal distress and emotional dependency through anger suppression ($ab = 0.23$, 95% CI [0.047, 0.488]), while the direct effect was not significant ($p = .140$). The pattern of results is consistent with a full mediation

model. Supplementary analyses showed that men ($n = 27$) reported significantly higher emotional dependency ($M = 40$, $SD = 19.32$) than women ($M = 27.2$, $SD = 16.93$), Welch's $t(38.5) = -3.12$, $p = .003$, Cohen's $d = -0.71$, and that perceived illness severity was associated with intrapersonal distress ($r(117) = .446$, $p < .001$), but not with the other variables. The findings suggest that anger suppression may play a mediating role in the association between chronic-illness-related distress and relational emotional dependency.

Keywords: chronic illness, intrapersonal distress, anger suppression, anger-in, relational emotional dependency, emotion regulation, partner dependency, mediation

12. Az ambivalens veszteség pszichoszociális prediktorai szülőknél: a társas támogatás moderáló és az énhatékonyság mediáló szerepének vizsgálata

Title (EN): Psychosocial Predictors of Ambiguous Loss in Parents: The Moderating Role of Social Support and the Mediating Role of Parental Self-Efficacy

Hallgató: Póti Orsolya

Témavezető / Supervisor: Gergely Roland (tanársegéd adjunktusi megbízáttal / Associate Lecturer)

Kivonat

Háttér: A sajátos nevelési igényű (SNI) gyermeket nevelő szülők gyakran szembesülnek tartós gondozói terheléssel és jelentős pszichológiai distresszel. A mindennapi kihívások mellett sokan átélik az ambivalens veszteség élményét is, amelyet az „elképzelt gyermek” elvesztésének gyásza jellemez annak ellenére, hogy a gyermek fizikailag jelen van. Bár a társas és pszichológiai erőforrásokat számos kutatás védőfaktoroként azonosította, viszonylag keveset tudunk azokról a mechanizmusokról, amelyeken keresztül ezek elősegítik a szülők alkalmazkodását ehhez az egyedülálló veszteségélményhez. A jelen kutatás célja annak vizsgálata volt, hogy az észlelt társas támogatás, a szülői énhatékonyság és a diádikus megküzdés milyen szerepet játszik az ambivalens veszteség és a szülői distressz alakulásában sajátos nevelési igényű gyermeket nevelő szülők körében.

Módszerek: A keresztmetszeti vizsgálatban 122 sajátos nevelési igényű gyermeket nevelő szülő vett részt. A résztvevők kitöltötték a Kendall Chronic Sorrow Instrument (KCSI), a Parenting Stress Index Parental Distress alskáláját (PSI-PD), a Multidimensional Scale of Perceived Social Support (MSPSS), a Brief Self-Efficacy Scale (BSES) és a Dyadic Coping Inventory (DCI) kérdőíveket. A hipotézisek vizsgálatához Hayes PROCESS makrójával moderációs és mediációs elemzéseket, valamint a diádikus megküzdés prediktív szerepének vizsgálatára lineáris regresszioelemzést alkalmaztunk.

Eredmények: Az észlelt társas támogatás nem moderálta szignifikánsan a szülői distressz és az ambivalens veszteség közötti kapcsolatot, ugyanakkor a feltételes hatások elemzése magasabb támogatottság mellett védő, pufferező tendenciát jelzett. A mediációs elemzés igazolta, hogy a szülői énhatékonyság teljes mértékben közvetítette az észlelt társas támogatás és a szülői distressz közötti kapcsolatot, vagyis a magasabb társas támogatás a szülői énhatékonyság növekedésén keresztül alacsonyabb distresszel járt együtt. Emellett a diádikus megküzdés szignifikáns negatív

prediktora volt az ambivalens veszteségnek, ami arra utal, hogy a hatékonyabb párkapcsolati megküzdés alacsonyabb krónikus bánattal és kisebb mértékű ambivalens veszteséghélménnyel társult.

Következtetések: Az eredmények arra utalnak, hogy a szülői énhatékonyság és a diádikus megküzdés meghatározó védőfaktorok a sajátos nevelési igényű gyermeket nevelő szülők pszichológiai alkalmazkodásában. Bár az észlelt társas támogatás önmagában nem csökkentette közvetlenül a szülői distressz ambivalens veszteségre gyakorolt hatását, kedvező hatása közvetetten, a szülői kompetenciaérzés erősítésén keresztül érvényesült.

Kulcsszavak: ambivalens veszteség, szülői distressz, szülői énhatékonyság, diádikus megküzdés

Abstract

Background: Parents raising children with special educational needs (SEN) frequently experience chronic caregiving stress and psychological distress. In addition to these challenges, many experience ambiguous loss, characterized by grieving the loss of the "imagined child" while the child remains physically present. Although social and psychological resources have been identified as protective factors, relatively little is known about the mechanisms through which they influence parents' adaptation to this unique form of loss. The present study examined the roles of perceived social support, parental self-efficacy, and dyadic coping in explaining ambiguous loss and parental distress among parents of children with SEN.

Methods: A cross-sectional study was conducted with 122 parents of children with special educational needs. Participants completed the Kendall Chronic Sorrow Instrument (KCSI), the Parental Distress subscale of the Parenting Stress Index (PSI-PD), the Multidimensional Scale of Perceived Social Support (MSPSS), the Brief Self-Efficacy Scale (BSES), and the Dyadic Coping Inventory (DCI). Moderation and mediation analyses were performed using Hayes' PROCESS macro, and linear regression analyses were conducted to examine the predictive role of dyadic coping.

Results: Perceived social support did not significantly moderate the relationship between parental distress and ambiguous loss, although conditional effects suggested a protective buffering trend at higher levels of support. Mediation analyses demonstrated that parental self-efficacy fully mediated the association between perceived social support and parental distress, indicating that greater social support was associated with lower distress through enhanced parental self-efficacy. Furthermore, dyadic coping emerged as a significant negative predictor of ambiguous loss, suggesting that more effective couple coping was associated with lower levels of chronic sorrow and ambiguous loss.

Conclusions: The findings highlight parental self-efficacy and dyadic coping as key protective factors in the psychological adjustment of parents raising children with special educational needs. While social support alone was insufficient to directly buffer the effects of parental distress on ambiguous loss, its beneficial influence appears to operate indirectly through strengthening parents' sense of competence.

Keywords: ambiguous loss, parental distress, parental self-efficacy, dyadic coping

Digitális lét és technológia

13. AI (Mesterséges intelligencia) használati profilok és pszichológiai sérülékenységi tényezők összefüggései egyetemisták körében

Title (EN): The Relationships Between AI Usage Profiles and Psychological Vulnerability Factors Among University Students

Hallgató: Rácz-Berecz Fanni-Andrea

Témavezető / Supervisor: Kálcza-Jánosi Kinga (egyetemi docens / Associate Professor)

Kivonat

A generatív mesterséges intelligencia eszközök egyetemisták körében való elterjedésével egyre sürgetőbbé vált annak vizsgálata, hogy az AI-használat milyen pszichológiai mechanizmusokon keresztül kapcsolódik az egyéni sérülékenységi tényezőkhez és az önálló működés változásához. A jelen kutatás célja az AI-használat funkcióalapú profiljainak azonosítása, a szorongás, a maladaptív perfekcionizmus és az OCD-tünetek önsegítő AI-használattal való összefüggésének vizsgálata, valamint az általános önhatékony moderáló szerepének és az AI nélküli funkcióromlás prediktorainak feltárása volt. A keresztmetszeti, korrelációs vizsgálatban 164 romániai és magyarországi egyetemista vett részt. Az adatgyűjtés online kérdőíves módszerrel történt, saját fejlesztésű AI-használati skálák, valamint validált mérőeszközök alkalmazásával. Az adatok elemzéséhez k-means klaszteranalízis, regresszióalapú moderációs elemzés és hierarchikus lineáris regresszió került alkalmazásra. Az eredmények alapján három empirikusan elkülönülő AI-használati profil azonosítható, amelyek közül a magas önsegítő használattal jellemezhető profil szignifikánsan magasabb szorongás-, perfekcionizmus- és OCD-tünetsszinttel járt együtt. A moderációs elemzések alapján az önhatékony szignifikánsan befolyásolta a pszichológiai sérülékenységi tényezők és az önsegítő AI-használat kapcsolatát, alacsony önhatékony esetén az összefüggések erősebbek voltak. A hierarchikus regresszió eredményei szerint mind a feladat-orientált, mind az önsegítő AI-használat pozitívan, az önhatékony negatívan jósolta az AI nélküli funkcióromlást. Az eredmények összességében alátámasztják, hogy az AI-használat pszichológiai kockázata nem a használat mértékéhez, hanem annak funkciójához, a mögöttes pszichológiai sérülékenységi tényezőkhez és az önhatékony szintjéhez kötődik, amelyek együttesen meghatározzák, hogy az AI-használat milyen mértékben jár együtt az önálló kompetenciaélmény romlásával.

Kulcsszavak: AI-használati profilok, önsegítő AI-használat, pszichológiai sérülékenység, önhatékony, AI nélküli funkcióromlás

Abstract

With the widespread adoption of generative artificial intelligence tools among university students, it has become increasingly urgent to examine the psychological mechanisms through which AI use connects to individual vulnerability factors and changes in autonomous functioning. The aim of the present study was to identify function-based profiles of AI use, to examine the associations between anxiety, maladaptive perfectionism, and OCD symptoms with self-help AI use, and to

explore the moderating role of general self-efficacy and the predictors of functional decline without AI. The cross-sectional, correlational study involved 164 university students from Romania and Hungary. Data were collected through an online questionnaire, using self-developed AI use scales as well as validated measurement instruments. K-means cluster analysis, regression-based moderation analysis, and hierarchical linear regression were applied for data analysis. Based on the results, three empirically distinct AI use profiles were identified, of which the profile characterized by high self-help use was associated with significantly higher levels of anxiety, perfectionism, and OCD symptoms. Based on the moderation analyses, self-efficacy significantly influenced the relationship between psychological vulnerability factors and self-help AI use, with associations being stronger in the case of low self-efficacy. According to the results of the hierarchical regression, both task-oriented and self-help AI use positively predicted, while self-efficacy negatively predicted functional decline without AI. The results overall support that the psychological risk of AI use is not linked to the extent of use, but to its function, the underlying psychological vulnerability factors, and the level of self-efficacy, which together determine the degree to which AI use is associated with the deterioration of the experience of autonomous competence.

Keywords: AI use profiles, self-help AI use, psychological vulnerability, self-efficacy, functional decline without AI

14. Óvodáskorú gyermekek képernyőidejének összefüggései az érzelmi intelligenciával, agresszióval és impulzivitással

Title (EN): Associations Between Screen Time and Emotional Intelligence, Aggression, and Impulsivity in Preschool Children

Hallgató: Puhola Brigitta

Témavezető / Supervisor: Barta Andrea (egyetemi adjunktus / Lecturer)

Kivonat

A digitális technológiák és a képernyőhasználat már kisgyermekkorban a mindennapi élet részévé váltak, ugyanakkor egyre több kutatás hívja fel a figyelmet a túlzott képernyőidő lehetséges pszichológiai és viselkedési következményeire. A jelen kutatás célja annak vizsgálata volt, hogy milyen kapcsolat áll fenn az óvodáskorú gyermekek képernyőhasználatával, szocio-emocionális kompetenciáival, temperamentumával és problémás viselkedése között. A kutatásban 102 szülő vett részt, akik online kérdőíves formában nyújtottak információt gyermekeikről. Az adatfelvétel során a ScreenQ, a DECA-P2, a Child Behavior Checklist (CBCL), valamint a Children's Behavior Questionnaire (CBQ) kérdőívek kerültek alkalmazásra.

Az eredmények alapján a képernyőhasználat pozitív kapcsolatot mutatott a problémás viselkedéssel, míg a szocio-emocionális kompetencia negatív összefüggést mutatott a problémás viselkedéssel. A mediációs elemzés eredménye szerint a szocio-emocionális kompetencia szignifikáns mediátor szerepet tölt be a képernyőhasználat és a problémás viselkedés kapcsolatában. A moderációs elemzések azt mutatták, hogy az erőfeszítéses kontroll és a negatív

affektivitás módosítják a képernyőhasználat és a problémás viselkedés közötti kapcsolat erősségét, míg az extravenzió esetében nem mutatkozott szignifikáns moderáló hatás.

Az eredmények összhangban állnak a korábbi szakirodalommal, amelyek szerint a túlzott vagy nem megfelelő képernyőhasználat kedvezőtlenül hathat a kisgyermek érzelmi és viselkedési működésére. A kutatás hozzájárulhat a korai prevenció és intervenció programok fejlesztéséhez, különösen a tudatos médiahasználat és az önszabályozási készségek támogatása területén.

Kulcsszavak: képernyőhasználat, problémás viselkedés, temperamentum, szocio-emocionális kompetencia, óvodáskorú gyermekek

Abstract

Digital technologies and screen media use have become an integral part of everyday life even in early childhood. At the same time, an increasing number of studies highlight the potential psychological and behavioral consequences of excessive screen exposure. The aim of the present study was to examine the relationship between screen use, socio-emotional competence, temperament, and problematic behavior among preschool-aged children. A total of 102 parents participated in the study by completing an online questionnaire about their children. Data collection involved the use of the ScreenQ, DECA-P2, Child Behavior Checklist (CBCL), and Children's Behavior Questionnaire (CBQ).

The results indicated that screen use was positively associated with problematic behavior, while socio-emotional competence showed a negative association with problematic behavior. Mediation analysis revealed that socio-emotional competence played a significant mediating role in the relationship between screen use and problematic behavior. Moderation analyses demonstrated that effortful control and negative affectivity moderated the relationship between screen use and problematic behavior, whereas surgency/extraversion did not show a significant moderating effect.

The findings are consistent with previous literature suggesting that excessive or inappropriate screen use may negatively influence young children's emotional and behavioral functioning. The study may contribute to the development of early prevention and intervention programs, particularly in the areas of conscious media use and the promotion of self-regulation skills.

Keywords: screen use, problematic behavior, temperament, socio-emotional competence, preschool children

15. Az alvási rugalmasság, a kronotípus és az okostelefon-alvás higiénia összefüggései a hangulattal egyetemi hallgatók körében

Title (EN): The Relationships Between Sleep Flexibility, Chronotype, and Smartphone-Related Sleep Hygiene with Mood Among University Students

Hallgató: Tamás Tünde

Témavezető / Supervisor: Kálcza-Jánosi Kinga (egyetemi docens / Associate Professor)

Kivonat

A jelenlegi kutatás célja az alvási rugalmasság összefüggéseinek vizsgálata a kronotípussal, okostelefon-alvás higiéniával és hangulattal, egyetemista hallgatók körében. Továbbá a kutatás módszertani célkitűzése egy új, az alvási rugalmasságot mérő kérdőív kidolgozása és validálása. A kutatás első hipotézise, hogy az esti kronotípus és a negatív hangulati állapotok közötti kapcsolatot az okostelefon-alvás higiénia mediálja. A második, hogy az esti kronotípusú hallgatók szignifikánsan magasabb alvási rugalmassággal rendelkeznek, mint a semleges és reggeli típusúak, illetve a harmadik, hogy az alvási rugalmasság moderálja a kronotípus és a hangulat közötti kapcsolatot: magasabb alvási rugalmasság esetén az esti kronotípus hangulatra gyakorolt negatív hatása gyengébb, mint alacsony rugalmasság esetén. A kutatásnak összesen 155 résztvevője van, akik 18 és 38 év közöttiek. Azoknak a résztvevőknek, akiknek volt alvászavaruk vagy egyéb krónikus betegségük, amely befolyásolja az alvásukat, nem kerültek feldolgozásra az adataik, így végül összesen 128 résztvevője maradt a kutatásnak. A résztvevők egy online kérdőívcsomagot töltöttek ki, amely tartalmazta a következő eszközöket: demográfiai kérdőív, Caen Kronotípus Kérdőív (CCQ), Egyetemi Hallgatói Depresszió Kérdőív (USDI), Okostelefon-Alvás Higiénia Kérdőív (SSHQ) és az általunk szerkesztett Alvási Rugalmasság Kérdőív. Az eredmények alapján az új Alvási Rugalmasság Kérdőív megbízható mérőeszköznek bizonyult (Cronbach alpha = 0,725). A hipotézisek tesztelése rámutatott, hogy az esti kronotípus és a negatív hangulati állapotok közötti összefüggést az okostelefon-alvás higiénia nem közvetíti. Továbbá igazolást nyert, hogy bár az esti típusú hallgatók szignifikánsan nagyobb alvási rugalmassággal rendelkeznek, ez az alkalmazkodóképesség nem működik védőfaktorként: az alvási rugalmasság szintjétől függetlenül a kronotípus azonos mértékű negatív hatást gyakorolt a hangulatra.

Kulcsszavak: kronotípus, alvási rugalmasság, hangulat, okostelefon-alvás higiénia

Abstract

The aim of the current research is to investigate the associations of sleep flexibility with chronotype, smartphone-sleep hygiene, and mood among university students. Furthermore, the methodological objective of the research is to develop and validate a new questionnaire measuring sleep flexibility. The first hypothesis of the research is that smartphone-sleep hygiene mediates the relationship between the evening chronotype and negative mood states. The second is that students with an evening chronotype possess significantly higher sleep flexibility than those with intermediate and morning types, and the third is that sleep flexibility moderates the relationship between chronotype and mood: in the case of higher sleep flexibility, the negative impact of the evening chronotype on mood is weaker than in the case of low flexibility. The study has a total of 155 participants, aged between 18 and 38 years. The data of participants who had a sleep disorder or other chronic illnesses affecting their sleep were not processed; thus, a total of 128 participants remained in the study. Participants completed an online questionnaire package containing the following instruments: a demographic questionnaire, the Caen Chronotype Questionnaire (CCQ), the University Student Depression Inventory (USDI), the Smartphone-Sleep Hygiene Questionnaire (SSHQ), and the Sleep Flexibility Questionnaire developed by us. Based on the results, the new Sleep Flexibility Questionnaire proved to be a reliable measurement tool (Cronbach's alpha = 0.725). The testing of the hypotheses revealed that smartphone-sleep hygiene does not mediate the association between the evening chronotype and negative mood states.

Furthermore, it was confirmed that although students with an evening type possess significantly greater sleep flexibility, this adaptability does not function as a protective factor: regardless of the level of sleep flexibility, chronotype exerted an equal negative effect on mood.

Keywords: chronotype, sleep flexibility, mood, smartphone-sleep hygiene

Identitás és egzisztenciális működés

16. Az elidegenedés, a pszichológiai üresség és a disszociáció viszonya az identitásdiszfunkcióhoz: faktoranalitikus megközelítés

Title (EN): The Relationship Between Alienation, Psychological Emptiness, and Dissociation and Identity Dysfunction: A Factor-Analytic Approach

Hallgató: Vargyas Lukács

Témavezető / Supervisor: Marschalkó Eszter-Enikő (egyetemi adjunktus / Lecturer)

Kivonat

Bár az elidegenedés, a pszichológiai üresség, a disszociáció és az identitásdiszfunkció közötti kapcsolatok elméleti szinten gyakran felmerülnek, közös faktorstruktúrájuk empirikus vizsgálata korlátozott. A jelen kutatás célja ezen konstruktumok közötti strukturális kapcsolatok és esetleges faktorális átfedések feltárása volt. A vizsgálatban 500 személy vett részt, akik a Dean Elidegenedés Skálát, a Pszichológiai Üresség Skálát, a Disszociatív Tapasztalatok Skálát és az Önkép és Identitás Kérdőívet töltötték ki. Az adatok elemzése exploratív faktoranalízissel történt, minimum residuals extrakciós eljárás és oblimin rotáció alkalmazásával. Az eredmények azt mutatták, hogy a pszichológiai üresség és az identitáshiány között jelentős strukturális kapcsolat áll fenn, mivel az identitáshiányra utaló itemek az üresség faktorához kapcsolódtak. Ezzel szemben a disszociáció és az identitásdiszfunkció, valamint az elidegenedés és az identitásdiszfunkció között nem mutatkozott számottevő faktorális átfedés. Hasonlóképpen az elidegenedés, az üresség és a disszociáció itemei is elsősorban elkülönült faktorokon jelentek meg. Az eredmények arra utalnak, hogy az identitás működésének sérülése különösen szorosan kapcsolódik az üresség élményéhez, míg a disszociáció és az elidegenedés inkább önálló, bár részben összefüggő pszichológiai konstruktumokként értelmezhetők. A kutatás hozzájárul a személyiségdiszfunkciók mögött álló transzdiagnosztikus folyamatok pontosabb megértéséhez.

Kulcsszavak: pszichológiai üresség, identitásdiszfunkció, identitáshiány, disszociáció, elidegenedés

Abstract

Although the relationships among alienation, psychological emptiness, dissociation, and identity dysfunction are frequently discussed at a theoretical level, empirical investigations of their shared factor structure remain limited. The aim of the present study was to explore the structural relationships and potential factorial overlaps among these constructs. A total of 500 participants completed the Dean Alienation Scale, the Psychological Emptiness Scale, the Dissociative Experiences Scale, and the Self-Concept and Identity Measure. Data were analyzed using

exploratory factor analysis with minimum residuals extraction and oblimin rotation. The results indicated a significant structural relationship between psychological emptiness and identity deficiency, as items reflecting identity deficiency loaded on the emptiness factor. In contrast, no substantial factorial overlap was observed between dissociation and identity dysfunction, nor between alienation and identity dysfunction. Similarly, items measuring alienation, emptiness, and dissociation primarily loaded on distinct factors. These findings suggest that impairments in identity functioning are particularly closely associated with the experience of emptiness, whereas dissociation and alienation can be interpreted as relatively independent, albeit partially related, psychological constructs. The study contributes to a more precise understanding of the transdiagnostic processes underlying personality dysfunction.

Keywords: psychological emptiness, identity dysfunction, identity deficiency, dissociation, alienation

17. A halálfélelem pszichológiai összefüggései: a misztikus élmény, az élet értelmének megélése és a pszichedelikus élmény szerepe

Title (EN): Death Anxiety in Psychological Context: The Roles of Mystical Experience, the Experience of Meaning in Life, and Psychedelic Experience

Hallgató: Nagy Domonkos

Témavezető / Supervisor: Kálcza-Jánosi Kinga (egyetemi docens / Associate Professor)

Kivonat

A jelen kutatás célja a halálfélelem, a misztikus élmény, az élet értelmének megélése és a pszichedelikus élmény közötti összefüggések vizsgálata volt, különös tekintettel az életkor, a vallásosság és a spiritualitás szerepére. A vizsgálat kvantitatív, keresztmetszeti elrendezésben valósult meg, kényelmi mintavétellel. A minta 155 főből állt. Az adatfelvétel önbeszámoló kérdőívekkel történt, amelyek a halálfélelmet, a misztikus élményt, az élet értelmének megélését, valamint a pszichedelikus élmény jelenlétét és egyes háttérváltozókat mérték. Az adatok elemzése során leíró statisztikákat, korrelációs elemzéseket, ANCOVA-t, hierarchikus többszörös lineáris regressziót és moderációs elemzést alkalmaztunk. Az eredmények alapján a pszichedelikus élménnyel rendelkező és nem rendelkező személyek halálfélelem-szintje nem különbözött szignifikánsan egymástól a kontrollváltozók figyelembevétele mellett. Ugyanakkor a misztikus élmény és az élet értelmének megélése szignifikáns prediktorainak bizonyultak a halálfélelemnek. A halál vagy múlandóság témájával való pszichológiai foglalkozás pedig nem moderálta szignifikánsan a pszichedelikus élmény és a halálfélelem kapcsolatát. Kiegészítő elemzések azonban azt mutatták, hogy a pszichedelikus élmény és a spiritualitás szignifikáns pozitív kapcsolatban álltak a misztikus élménnyel. Az eredmények arra utalnak, hogy a halálhoz való viszony megértésében a pszichedelikus élmény önmagában kevésbé, míg a jelentésképző és transzcendens tapasztalatok nagyobb szerepet játszhatnak.

Kulcsszavak: halálfélelem, misztikus élmény, élet értelmének megélése, pszichedelikus élmény, spiritualitás

Abstract

The aim of the present study was to examine the relationships between death anxiety, mystical experience, the presence of meaning in life, and psychedelic experience, with particular attention to the roles of age, religiosity, and spirituality. The study was conducted using a quantitative, cross-sectional design with convenience sampling. The sample consisted of 155 participants. Data were collected with self-report questionnaires measuring death anxiety, mystical experience, the presence of meaning in life, psychedelic experience, and selected background variables. Descriptive statistics, correlation analyses, ANCOVA, hierarchical multiple linear regression, and moderation analysis were used to analyze the data. The results showed that individuals with and without psychedelic experience did not differ significantly in their level of death anxiety when controlling for the background variables. However, mystical experience and the presence of meaning in life proved to be significant predictors of death anxiety. Psychological work on the topic of death or mortality did not significantly moderate the relationship between psychedelic experience and death anxiety. Additional analyses showed that psychedelic experience and spirituality were both significantly and positively associated with mystical experience. These findings suggest that understanding attitudes toward death may depend less on psychedelic experience alone and more on meaning-making and transcendent experiences.

Keywords: death anxiety, mystical experience, presence of meaning in life, psychedelic experience, spirituality

18. A magány, az elutasításérzékenység transzdiagnosztikus jelentősége a sebezhető nárcizmus és a személyiségműködés összefüggésében (AMPD-A)

Title (EN): The Transdiagnostic Significance of Loneliness and Sensitivity to Rejection in the Context of Vulnerable Narcissism and Personality Functioning (AMPD-A)

Hallgató: Hága Noémi

Témavezető / Supervisor: Marschalkó Eszter-Enikő (egyetemi adjunktus / Lecturer)

Kivonat

Kutatásunk célja a sebezhető nárcizmus és a személyiségműködés és a magány kapcsolatának integrált vizsgálata, mely szakirodalmi hiányt pótol. Továbbá az elutasításérzékenység közvetítő szerepnek tanulmányozása az énműködés és a nárcisztikus sérülékenység közötti kapcsolatban. Kvantitatív, keresztmetszeti, korrelációs elrendezést alkalmaztunk. Kutatásunkban kényelmi mintavétellel online formában toboroztuk a résztvevőket, a minta 173 fő (22,5% férfi, 77,5% nő; $M = 39,73$ év), akik standardizált önbeszámolón alapuló kérdőíveket töltöttek ki anonim módon. Hipotéziseink tesztelésére hierarchikus lineáris regresszió-, illetve mediációelemzést végeztünk. Eredményeink szerint a személyiségműködés károsodása szignifikáns pozitív prediktora a magánnak, miközben a modellben a magány varianciájának 33%-át magyarázta. A sebezhető nárcizmus szintén szignifikáns pozitív kapcsolatban volt a magánnal, továbbá erős együttjárást jelzett a személyiségműködés károsodásával és az elutasításérzékenységgel. A hierarchikus regresszióelemzés eredményei szerint a sebezhető nárcizmus a demográfiai változók és a személyiségműködés kontrollálása mellett is szignifikánsan (7,5%) növelte a modell magyarázóerejét a magány vonatkozásában. A mediációelemzés továbbá azt mutatta, hogy az

elutasításérzékenység szignifikáns indirekt módon közvetíti az énműködés és a sebezhető nárcizmus közti kapcsolatot, a teljes hatás 30,6%-át magyarázta.

Kulcsszavak: sebezhető nárcizmus, magány, személyiségműködés, elutasításérzékenység, AMPD-A

Abstract

The aim of the present study was to provide an integrated examination of the relationships among vulnerable narcissism, personality functioning, and loneliness, thereby addressing a gap in the existing literature. In addition, we investigated the mediating role of rejection sensitivity in the association between self-functioning and narcissistic vulnerability. A quantitative, cross-sectional, correlational research design was employed. Participants were recruited online using convenience sampling. The final sample consisted of 173 individuals (22.5% male, 77.5% female; $M = 39.73$ years) who anonymously completed standardized self-report questionnaires. Hierarchical linear regression and mediation analyses were conducted to test the study hypotheses. The results indicated that impairment in personality functioning was a significant positive predictor of loneliness, accounting for 33% of the variance in the model. Vulnerable narcissism was also significantly and positively associated with loneliness and showed strong relationships with both impaired personality functioning and rejection sensitivity. Hierarchical regression analyses demonstrated that vulnerable narcissism significantly increased the explanatory power of the model regarding loneliness by 7.5%, even after statistically controlling for demographic variables and personality functioning. Furthermore, mediation analysis revealed that rejection sensitivity significantly and indirectly mediated the relationship between self-functioning and vulnerable narcissism, accounting for 30.6% of the total effect.

Keywords: vulnerable narcissism, loneliness, personality functioning, rejection sensitivity, AMPD-A

Egyéni különbségek és jóllét

19. A kiégés, stressz és érzelmi intelligencia kapcsolata az X és Y generációban: generációs különbségek és összefüggések vizsgálata

Title (EN): The Relationship Between Emotional Intelligence, Perceived Stress, and Workplace Burnout Among Generation X and Generation Y

Hallgató: Takács Bernadett Ildikó

Témavezető / Supervisor: Kotta Ibolya (egyetemi docens / Associate Professor)

Kivonat

A jelen kutatás célja az érzelmi intelligencia, az észlelt stressz és a munkahelyi kiégés kapcsolatának vizsgálata volt az X és Y generáció körében, különös tekintettel a generációs különbségekre és az érzelmi intelligencia mediáló szerepére. A kutatás kvantitatív, korrelációs keresztmetszeti vizsgálatként valósult meg. Az adatfelvétel online kérdőíves formában történt, a végső mintát $N = 180$ fő alkotta, amelyből 63 fő az X, 74 fő az Y generációba tartozott. Az adatgyűjtés során a Schutte Self-Report Emotional Intelligence Test (SSEIT), a Perceived Stress

Scale (PSS) és a Maslach Burnout Inventory (MBI) magyar változata került alkalmazásra. Az adatok elemzése leíró statisztikák, független mintás t-próbák, korrelációs vizsgálatok és mediációs elemzés segítségével történt. Az eredmények alapján az X és az Y generáció között sem az érzelmi intelligencia, sem az észlelt stressz, sem a kiégés tekintetében nem mutatkozott szignifikáns különbség. Az érzelmi intelligencia mediátorként szignifikáns indirekt hatást mutatott az észlelt stressz és a kiégés kapcsolatában, ami részleges mediációt jelzett. Mindkét generáció esetében az érzelmi intelligencia szignifikáns negatív kapcsolatot mutatott az észlelt stresszel és a kiégéssel. A legerősebb negatív összefüggés a teljesítményvesztéssel volt megfigyelhető. Az eredmények alapján az érzelmi intelligencia mindkét generációban védőfaktorként értelmezhető. Stressz- és kiégéscsökkentő szerepe generációtól függetlenül érvényesül, így fejlesztése fontos lehet a munkahelyi prevenció és intervenció területén.

Kulcsszavak: érzelmi intelligencia, kiégés, észlelt stressz, X generáció, Y generáció

Abstract

The aim of the present study was to examine the relationship between emotional intelligence, perceived stress, and workplace burnout among Generation X and Generation Y, with special attention to generational differences and the mediating role of emotional intelligence. The study was conducted as a quantitative, correlational cross-sectional design. Data were collected through an online questionnaire, and the final sample consisted of N = 180 participants, including 63 from Generation X and 74 from Generation Y. The Hungarian versions of the Schutte Self-Report Emotional Intelligence Test (SSEIT), the Perceived Stress Scale (PSS), and the Maslach Burnout Inventory (MBI) were applied. Data analysis included descriptive statistics, independent samples t-tests, correlation analyses, and mediation analysis. The results showed no significant differences between Generation X and Generation Y in emotional intelligence, perceived stress, or burnout. Emotional intelligence showed a significant indirect effect as a mediator in the relationship between perceived stress and burnout, indicating partial mediation. In both generations, emotional intelligence showed a significant negative relationship with perceived stress and burnout. The strongest negative correlation was found with reduced personal accomplishment. Based on the findings, emotional intelligence can be interpreted as a protective factor against stress and burnout in both generations. Its stress- and burnout-reducing role appears to be valid regardless of generational belonging, highlighting the importance of emotional intelligence development in workplace prevention and intervention programs.

Keywords: emotional intelligence, burnout, perceived stress, Generation X, Generation Y

20. Aki kifelé tekint, álmodik; aki befelé néz, fölébred: Az összezavarodottság és érdeklődés kapcsolata esztétikus élmény alatt

Title (EN): One Who Looks Outside, Dreams. One Who Looks Inside, Awakens: The Relationship Between Confusion and Interest During an Aesthetic Experience

Hallgató: Márk-Nagy Borbála

Témavezető / Supervisor: Barta Andrea (egyetemi adjunktus / Lecturer)

Kivonat

A kutatás célja az összezavarodottság és az érdeklődés episztemikus érzelmek közötti kapcsolat, valamint ezek esztétikus élményben betöltött szerepének vizsgálata volt. Emellett a kétértelműség tolerálásának szerepét, valamint a Kokkos (2022) Transzformatív tanulás esztétikus élményen keresztül elméletére épülő nézőpontrendszer hatását kívánta feltárni. A vizsgálat elméleti hátterét a Vienna Integrated Model of Art Perception (VIMAP) és a transzformatív tanulás megközelítése biztosította.

A kutatásban 25 fő vett részt, akik véletlenszerűen kerültek kísérleti és kontrollcsoportba. A résztvevők először a kétértelműség tolerálását mérő kérdőívet töltötték ki, majd egy közös galerialátogatáson vettek részt. A kísérleti csoport a műalkotások megtekintése során a transzformatív tanulás elméletére épülő kérdéssort is alkalmazta. Az élményt követően az összezavarodottságot, az érdeklődést és az esztétikus élményt mérő kérdőívek kerültek felvételre.

Az eredmények alapján az összezavarodottság nem jelezte előre szignifikánsan az érdeklődést. Ugyanakkor az összezavarodottság és az érdeklődés együttesen hozzájárultak az esztétikus élmény magyarázatához: az érdeklődés pozitív, míg az összezavarodottság negatív irányú prediktornak bizonyult. A kétértelműség tolerálása nem mutatott szignifikáns kapcsolatot sem az episztemikus érzelmekkel, sem az esztétikus élménnyel. A Kokkos-féle nézőpontrendszer alkalmazása nem eredményezett szignifikáns különbséget sem az esztétikus élmény, sem az összezavarodottság és érdeklődés megélésének tekintetében.

Az eredmények arra utalnak, hogy az érdeklődés fontos szerepet játszhat a mélyebb esztétikus élmény kialakulásában, míg az összezavarodottság önmagában nem feltétlenül vezet fokozott bevonódáshoz. A kutatás legfontosabb korlátját az alacsony mintanagyság és egyes mérőeszközök gyenge megbízhatósága jelentette. A jövőbeli vizsgálatokban nagyobb mintán, megbízhatóbb mérőeszközökkel, valamint hosszabb távú és klinikai alkalmazási lehetőségeket is figyelembe vevő kutatási elrendezésekben érdemes tovább vizsgálni az episztemikus érzelmek és az esztétikus élmény kapcsolatát. A kutatás alacsony mintanagysága (N=25, kísérleti és kontrollcsoportokra bontva) korlátozza az eredmények általánosíthatóságát, ezért azok megerősítéséhez nagyobb mintán végzett további vizsgálatok szükségesek.

Kulcsszavak: összezavarodottság, érdeklődés, episztemikus érzelmek, esztétikus élmény, transzformatív tanulás, kétértelműség tolerálása

Abstract

The aim of this study was to examine the relationship between confusion and curiosity as epistemic emotions, as well as their role in aesthetic experience. In addition, it sought to explore the role of ambiguity tolerance and the impact of a framework based on Kokkos's (2022) theory of transformative learning through aesthetic experience. The theoretical framework for the study was provided by the Vienna Integrated Model of Art Perception (VIMAP) and the transformative learning approach.

Twenty-five participants took part in the study and were randomly assigned to an experimental and a control group. The participants first completed a questionnaire measuring tolerance for

ambiguity, then took part in a joint gallery visit. While viewing the artworks, the experimental group also answered a set of questions based on the theory of transformative learning. Following the experience, questionnaires measuring confusion, interest, and aesthetic experience were administered.

Based on the results, confusion did not significantly predict interest. At the same time, confusion and interest together contributed to explaining the aesthetic experience: interest proved to be a positive predictor, while confusion proved to be a negative predictor. Tolerance for ambiguity showed no significant relationship with either epistemic emotions or the aesthetic experience. The application of Kokkos's perspective system did not result in any significant differences regarding the aesthetic experience or the experience of confusion and interest.

The results suggest that curiosity may play an important role in the development of a deeper aesthetic experience, while confusion alone does not necessarily lead to increased engagement. The most significant limitations of this study were the small sample size and the low reliability of certain measurement tools. In future studies, it would be worthwhile to further investigate the relationship between epistemic emotions and aesthetic experience using larger samples, more reliable measurement tools, and research designs that also consider long-term and clinical applications. The small sample size of the study (N=25, divided into experimental and control groups) limits the generalizability of the findings, and further research with larger samples is needed to confirm these results.

Keywords: confusion, interest, epistemic emotions, aesthetic experience, transformative learning, ambiguity tolerance